REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

PROGRAM ORIENTUES PËR TESTIMIN E KANDIDATËVE TË LËNDËS EDUKIM FIGURATIV/ ART PAMOR 2019

I. HYRJE

Programi orientues për testimin e kandidatëve të lëndës së edukimit figurativ/art pamor është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA), për t'u ardhur në ndihmë të gjithë kandidatëve që duan të ushtrojnë profesionin e mësuesit në lëndën e edukimit figurativ/artit pamor. Ky program përfaqëson dhe përmbush, njëherazi, kurrikulën e zhvillimit të vazhdueshëm profesional të mësuesit dhe përgatitjen për testimin e formimit të përgjithshëm dhe shkencor të kandidatit.

Programi është hartuar në përgjigje të kërkesave që MASR ka vendosur për kandidatët që testohen. Programi përcakton njohuritë dhe aftësitë kryesore sipas fushave të mëposhtme:

- Dokumente zyrtare[1], të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve.
- Programe lëndore të edukimit figurativ/artit pamor.
- Aspekte të pedagogjisë, metodologjisë dhe përdorimit të TIK-ut në mësimdhënie-nxënien e lëndës së edukimit figurativ/artit pamor.
- Aspekte të etikës dhe të komunikimit.
- Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.
- Përmbajtja shkencore sipas programeve lëndore të edukimit figurativ/art pamor.

II. QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve të lëndës së edukimit figurativ/art pamor është hartuar për të mbështetur dhe për të nxitur zhvillimin profesional të tyre. Ai ofrohet si një

[1] Dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASR-së që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

program orientues për t'u ardhur në ndihmë të gjithë kandidatëve dhe mësuesve të lëndës së edukimit figurativ/artit pamor në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese. Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së kandidatëve dhe të mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës për të ndikuar drejtpërdrejt në efektivitetin e procesit mësimor.
- Rritjen e aftësive në fushën pedagogjike për mësimdhënie strategjike, për përzgjedhjen e modeleve për organizimin e klasës, për shtjellimin e koncepteve, për nxitjen e diskutimeve, për përdorimin e teknikave për vlerësimin e nxënësve etj..
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë e njohjes së koncepteve bazë dhe ligjësive shkencore të lëndës, si dhe të zbatimit të tyre në praktikë, në përputhje me specifikat e moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë.
- Rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të shqipes.
- Demonstrimin konkret të aftësive shkencore dhe të kompetencave të fituara, në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

III. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues për testimin e kandidatëve të edukimit figurativ/artit pamor është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional të përmendura më sipër. Për secilën fushë, përpos kompetencave profesionale, janë renditur edhe njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i lëndës së artit figurativ.

Përshkallëzimi i njohurive dhe i aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë të testimit, do ta ndihmojnë kandidatin (mësuesin) që të identifikojë nevojat e tij, si dhe çështjet në të cilat duhet të përqendrohet;

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar; Sipas këtij formati, për **secilën fushë prezantohen kompetencat dhe rezultatet** që priten të zotërojë mësuesi në fushën e njohurive dhe aftësive, **si dhe literatura përkatëse rekomanduese** në funksion të tyre që u vjen në ndihmë për zotërimin e këtyre kompetencave.

FUSHA : DOKUMENTE ZYRTARE	
Kompetenca **"Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe të dokumentacionit shkollor"**	**Literatura e rekomanduar**
Rezultatet e pritshme *Mësuesi i edukimit figurativ (art pamor):* - zotëron ligjin për sistemin arsimor parauniversitar, si dhe dispozitat normative të këtij sistemi; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për hartimin dhe zbatimin e kurrikulës shkollore; - zbaton legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e shkollës; - demonstron zbatimin konkret të udhëzimeve të MASR, në funksion të përmirësimit të procesit të mësimdhënie-nxënies; - zbaton etikën profesionale të mësuesit; - respekton të drejtat dhe liritë e nxënësit; - respekton detyrat, të drejtat dhe liritë e mësuesit; - zbaton rregulloret dhe udhëzimet për zhvillimin profesional të mësuesit.	- Ligji nr. 69/2012 "Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë", i ndryshuar. - Udhëzimi nr.27, datë 16.08.2018 "Për vitin shkollor 2018-2019 në sistemin arsimor parauniversitar". - Udhëzimi nr. 30, datë 12.09.2018 "Për numrin e nxënësve për klasë dhe normat e punës mësimore në institucionet e arsimit parauniversitar". - Udhëzimi nr. 1, datë 20.01.2017 "Për funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë". - Udhëzimi nr. 2, datë 12.02.2015. "Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve". - Udhëzimi nr. 34, datë 11.09.2015 "Për vlerësimin e nxënësve për kurrikulën me kompetenca, në arsimin bazë". - Udhëzimi nr. 14, datë 28.07.2016 "Për vlerësimin e nxënësve në arsimin e mesëm të lartë". - Urdhri Nr.6, datë 10.01.2018 për zbatimin e nismës "Tri lëndë në gjashtë orë".
FUSHA : PROGRAME LËNDORE	

Kompetenca "Zbatimi në mënyrë efektive i programeve të edukimit figurativ/artit pamor në shkollë"	Literatura e rekomanduar
Rezultatet e pritshme *Mësuesi i edukimit figurativ (art pamor):* - zbaton programin duke respektuar të gjitha kërkesat dhe rubrikat e tij; - përshtat programin lëndor në përputhje me veçoritë e mjedisit në të cilin jep mësim; - përdor me efikasitet, në dobi të prirjeve bashkëkohore, fleksibilitetin e zbatimit të programit; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që ndihmojnë në përvetësimin e koncepteve dhe aftësive të parashikuara në program; - gjen ose harton materiale plotësuese kurrikulare që pasurojnë formimin e nxënësve dhe nxisin mendimin e pavarur dhe kritik të tyre; - harton rezultate të nxëni për tema mësimore ose grup temash, kapitujsh, në përputhje me kompetencat e programit; - tregon koherencën vertikale të kurrikulës (vazhdimësia dhe përshtatshmëria e programeve të edukimit figurativ / art pamor); - shpjegon lidhjen program-tekst- nxënës; - përzgjedh mjetet mësimore të nevojshme për të realizuar përmbushjen e kompetencave; - siguron informacion që demonstron lidhjen e edukimit figurativ/artit pamor me artet e tjera dhe me jetën reale.	- Korniza kurrikulare, 2014. - Kurrikula bërthamë AMU, klasat VI-IX, 2014. - Programet me kurrikulën e bazuar në kompetenca, klasat VI-IX dhe klasa X -XII.
FUSHA "ASPEKTE TË PEDAGOGJISË, METODOLOGJISË DHE PËRDORIMIT TË TIK-	

UT NË MËSIMDHËNIE-NXËNIE”	
Kompetenca I **“Zotërimi i njohurive pedagogjike specifike të nevojshme dhe të mjaftueshme për mësimdhënien e edukimit figurativ/ artit pamor”**	**Literatura e rekomanduar**
Rezultatet e pritshme *Mësuesi i edukimit figurativ (art pamor):* - demonstron përkushtim, motivim dhe përgjegjësi gjatë punës së tij; - përshtat punën e tij me zhvillimin fizik, social, emocional dhe konjitiv të nxënësve; - demonstron respekt, besim dhe objektivitet me nxënësit; - identifikon nxënësit me nevoja të veçanta (nxënësit me vështirësi në të nxënë dhe nxënësit e talentuar); - planifikon punën afatshkurtër dhe afatgjatë me nxënësit me nevoja të veçanta; - demonstron qëndrim pozitiv ndaj lëndës së edukimit figurativ (art pamor); - edukon te nxënësit dashurinë dhe kërshërinë ndaj lëndës së edukimit figurativ (art pamor); - motivon nxënësit duke e konsideruar motivimin një nga çelësat e progresit të tyre; - krijon klimë të përshtatshme, motivuese dhe të kënaqshme për nxënësit; - punon me prindërit për përmirësimin e progresit të nxënësit.	- Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. - Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të ulët, 2017 - Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në gjimnaz 2016. - Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), IZHA, 2016. - *Material shpjegues në ndihmë të shkollave*), nëntor 2018. - Literaturë që ka në fokus aspekte pedagogjike të punës së mësuesit me nxënësit e tij.
Kompetenca II **“Përdorimi i metodave dhe i strategjive efektive në mësimdhënien e edukimit figurativ/art pamor”**	**Literatura e rekomanduar**

Rezultatet e pritshme *Mësuesi i edukimit figurativ (art pamor):* - përzgjedh metodat dhe teknikat e përshtatshme për arritjen e një objektivi të caktuar; - përdor metoda e teknika që nxisin mendimin e pavarur e krijues të nxënësve; - planifikon orën mësimore duke u bazuar në mësimdhënien me në qendër nxënësin; - përdor metoda e teknika që nxisin zhvillimin e të menduarit kritik të nxënësve; - përdor metoda e teknika që sigurojnë barazinë dhe gjithëpërfshirjen; - përdor proceset artistike në mësimdhënien – nxënien e edukimit figurativ (art pamor); - demonstron teknika të ndryshme për vlerësimin e nxënësit; - shpjegon parimet e hartimit të një detyre përmbledhëse / testi.	- Të nxënit me situata, kompetenca dhe situata e të nxënit, IZHA, 2014. - Korniza e vlerësimit të nxënësit, MAS, 23.07.2015. - Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në arsimin e mesëm të ulët, 2017 - Udhëzuesi i zhvillimit të kurrikulës në gjimnaz 2016. - Nivelet e arritjes (arsimi bazë dhe arsimi i mesëm), IZHA, 2016. - Portofoli i të nxënit, IZHA, 2015. - Vlerësimi i nxënësit në arsimin e mesëm të ulët dhe në arsimin e mesëm të lartë. (M*aterial shpjegues në ndihmë të shkollave*), nëntor 2018. - Udhëzuesi kurrikular lëndor në art pamor në arsimin e mesëm të ulët, dhjetor 2018. - Udhëzuesi kurrikular lëndor në art pamor në arsimin e mesëm të lartë, dhjetor 2018. - Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese me në qendër nxënësin, si dhe metodologjinë e mësimdhënies së artit pamor.
Kompetenca III **"Përdorimi i teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit për të rritur cilësinë e mësimdhënies dhe nxënies në edukim figurativ (art pamor)"**	**Literatura e rekomanduar**
Rezultatet e pritshme *Mësuesi i edukimit figurativ (art pamor):* - prezanton materiale artistike duke përdorur teknologji të përshtatshme si: Power Point	- Tekste nxënësi apo materiale në ndihmë të mësuesit të lëndës së muzikës që përdoren në klasat VI - IX të arsimit të mesëm të ulët si dhe në klasat X - XII të arsimit të mesëm

dhe word; - nxit nxënësit të bëjnë prezantime në edukim figurativ (art pamor), duke përdorur programe kompjuterike të njohura për ta; - gjen dhe përdor materiale nga website për të pasuruar dhe perfeksionuar mësimdhënie-nxënien; - përfshin nxënësit në projekte kurrikulare të lëndës së edukimit figurativ (art pamor), apo në projekte kurrikulare të integruara të cilat ndërthuren me kërkime, gjetje dhe përdorime materialesh nga Website.	të lartë dhe kanë në fokus përdorimin e TIK-ut në mësimdhënie -nxënie.

FUSHA: ASPEKTE TË ETIKËS DHE TË KOMUNIKIMIT	
Kompetenca **"Zbatimi i rregullave të etikës dhe të komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit"**	**Literatura e rekomanduar**
Rezultatet e pritshme *Mësuesi i edukimit figurativ (art pamor):* - njeh rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; - sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor.	- Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar publik dhe privat, 30.11.2013. - Draft Standardet profesionale të mësuesit në arsimin parauniversitar, IZHA, 2016.

FUSHA: ASPEKTE TË DREJTSHKRIMIT TË GJUHËS SHQIPE	
Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	**Literatura e rekomanduar**

Rezultatet e pritshme *Mësuesi i edukimit figurativ (art pamor):* - njeh rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; - demonstron zbatimin e rregullave të drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor.	- Drejtshkrimi i gjuhës shqipe.

FUSHA: PËRMBAJTJA SHKENCORE E LËNDËS	
Kompetenca **"Respektimi i rigorozitetit shkencor në mësimdhënien e lëndës së edukimit figurativ (art pamor)"**	**Literatura e rekomanduar**
Rezultatet e pritshme *Mësuesi i edukimit figurativ (art pamor):* - dallon konceptet dhe shprehitë kryesore me të cilat operon lënda e edukimit figurativ (art pamor) në klasat 1-9 dhe 10-12; - përshkruan mënyrën e formimit të koncepteve muzikore në klasat 1-9 dhe10-12; - përshkruan zhvillimin vertikal, nga njëri vit në tjetrin, të koncepteve dhe shprehive; - dallon ndërvarësinë e koncepteve figurative/artistike nga njëri - tjetri dhe lidhjen me konceptet e lëndëve të tjera; - përdor situata të ndryshme në edukim figurativ (art pamor), për të zhvilluar natyrshëm konceptet dhe aftësitë e programeve të klasave 1-9 dhe 10-12; - mbledh informacion të saktë e bindës për nxënësit e tij rreth vlerave përdoruese të artit figurativ me artet e tjera dhe në jetën e përditshme.	- Programe dhe tekste të lëndës së artit figurativ për mësuesin dhe nxënësin, si dhe materiale të tjera burimore që mbulojnë përmbajtjen e lëndës për klasat 6-12 në arsimin parauniversitar.